

Doeschka Meijsing. *Beste vriend. Querido*

De titel van Doeschka Meijsings nieuwe verhalenbundel *Beste vriend* heeft iets dubbelzinnigs. De titel slaat op het onderwerp van de verhalen, maar zou ook de aanhef van een brief kunnen zijn. De 'beste vriend' die wordt aangesproken, is in dat geval de lezer. Nu bevat de bundel geen brieven, dus de tweede mogelijkheid valt af. Maar toch, de associatie is minder vreemd dan zij lijkt, als je de verhalen eenmaal hebt gelezen. In *Beste vriend* heerst een sfeer die alleen maar intiem genoemd kan worden; de lezer wordt tamelijk ongeneemd betrokken bij iets dat feitelijk alleen de schrijfster en haar vertelster aangaat.

Een ander aspect van de intimiteit is dat we verondersteld worden al het nodige te weten van wat hen beiden zo bezighoudt. Maar dat is niet het geval, zodat veel in eerste instantie duister blijft. Van traditionele verhalen met een klare anekdote, een begin, een midden en een eind is geen sprake. Dit proza weerspiegelt eerder de verwarring van de vertelster die - daar valt moeilijk aan te twijfelen - iets zeer ingrijpends heeft meegemaakt. Maar wat precies?

Twee verhalen, het eerste en het laatste, staan min of meer op zichzelf, maar de vier andere vertonen een onmiskenbare samenhang. Ze laten zich nog het beste lezen als variaties op steeds hetzelfde thema, waarin ook voortdurend dezelfde motieven terugkeren. Telkens draait het om een raadselachtige 'beste vriend' (die in één verhaal ook een beste vriendin blijkt te kunnen zijn). Tussen hem of haar en de vertelster heeft een 'onregelmatigheid' plaatsgevonden, een 'onenigheid', wat is uitgelopen op een 'teleurstelling' en ten slotte op een 'breuk' nadat tussen beiden een 'blinde muur' is verrezen.

Dat klinkt nog altijd rijkelijk vaag. Hoewel de vertelster zichzelf meer dan eens aanspoort tot meer precisie en nauwkeurigheid, wordt de lezer veel te raden overgelaten. Toch ontbreekt de oplossing niet, al wordt deze bijna tussen de regels door verschaft, ingesponnen in een web van dromen, herinneringen, associaties. Een web, waarvoor Plato's *Phaedrus* (en daaruit in het bijzonder de 'mythe' van de wagenman met de twee weerspannige paarden van de ziel) een van de belangrijkste patronen levert.

Plato komt met zijn 'mythe' op de proppen ter illustratie van de verliefdheid, waarbij de hogere liefde die vriendschap heet en de lagere lust, gesymboliseerd door de twee paarden, elkaar de voorrang betwisten. Vriendschap is bij hem een vorm van metafysisch absolutisme, een herinnering (in de Platoonse zin van het woord) aan de idee van het Goede, het Ware en het Schone.

Ook Meijsings vertelster heeft zich wat dit betreft tot Plato bekend, maar uit haar verhalen kan men opmaken dat zij zich - na de 'onregelmatigheid' - gedwongen ziet van haar Platonisme afscheid te nemen. Uiteindelijk heeft het andere paard, dat van de lust, in haar 'ziel' het pleit gewonnen en de vriendschap kapot gemaakt. Of alledaagser gezegd: zij is - tegen de stilzwijgende afspraak in - op haar beste vriend verliefd geworden en moet daar nu de prijs voor betalen.

Soelaas zoekt zij thuis, in de eenzaamheid van de 'Absolute Leegte' waar alleen de hond haar gezelschap houdt, gekweld maar ook verkwikt door de dromen

die binnen het bestek van de verhalen tijdelijk realiteit mogen worden. Het geheel ontleent er een betoverende kwaliteit aan, die extra tot haar recht komt door de bijzondere stijl, vol vitale ironie, waarin Meijssing haar vertelster haar 'wonden' laat likken.

Muziek is daarbij steeds op de achtergrond aanwezig. En niet alleen daar, want muzikaal zijn ook de woorden die ritmisch en melodieus, in vaak mooie lange zinnen de herinnering aan het verlies, evenals de herinnering aan het ene euforische moment (dat zelf een Platoonse 'herinnering' is van het hoogst bereikbare), evoceren. Kunst als troost kortom - dat belichamen de verhalen van deze bundel, naast de praktische troost van de voor de gelegenheid met spraakvermogen begiftigde viervoeter.

Beste vriend sluit in thematisch opzicht aan bij Meijssings twee laatste romans, waarin het ook ging om liefdesverdriet en verlies. Maar wat ditmaal volledig ontbreekt is het pathetische melodrama, dat *De beproeving* en - zij 't in mindere mate - *Vuur en zijde* voor mij tamelijk onverteerbaar maakte.

Niet ontbreken de precieuzen, *Schöngeist*-achtige accenten: een 'Plato-clubje', de immer literair-correcte verwijzingen (Nabokov, Kafka, Borges, Lewis Carroll) naar de wereldliteratuur, de 'monarchie van het inzicht', de 'rehabilitatie van Vivaldi's winter'. Maar ik zal daar nu niet over zeuren: ze horen kennelijk bij de schrijfster en in deze bundel heeft zij er zo'n aanstekelijke context voor weten te vinden, dat ook de lezer zich er voor de duur van het boek bij thuis kan voelen. Misschien niet als een beste vriend, wèl als een sympathiserende, meelevende kennis.

(*de Volkskrant*, 3-6-1994)